
SZKOŁA LATANIA NA PARALOTNIACH „MUMINEK”

OŚRODEK SZKOLENIA CTO

INSTRUKCJA WYKONYWANIA LOTÓW (ZBIÓR PROCEDUR OPERACYJNYCH)

**INSTRUKCJA WYKONYWANIA LOTÓW ZOSTAŁA
ZATWIERDZONA
PRZEZ PREZESA URZĘDU LOTNICTWA
CYWILNEGO
ORAZ
WPROWADZONA DO UŻYTKU W
OŚRODKU SZKOLENIA LOTNICZEGO
SZKOŁA LATANIA NA PARALOTNIACH
MUMINEK**

**USTALENIA INSTRUKCJI WYKONYWANIA
LOTÓW OBOWIĄZUJĄ
KAŻDEGO PRACOWNIKA OŚRODKA SZKOLENIA
ORAZ WSZYSTKIE OSOBY UCZESTNICZĄCE W
LOTACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ OŚRODEK**

TORUŃ

2008

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Poświadczenie zatwierdzenia
---	---------------------------------	-----------------------------

**POŚWIADCZENIE
ZATWIERDZENIA INSTRUKCJI WYKONYWANIA LOTÓW OŚRODKA
SZKOLENIA LOTNICZEGO
I WPROWADZENIA JEJ DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO**

Na podstawie § 32 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 maja 2003 r w sprawie certyfikacji działalności w lotnictwie cywilnym (Dz. U. Nr 146 poz. 1412) oraz na podstawie § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 września 2003 w sprawie licencjonowania personelu lotniczego (Dz.U. Nr 165 poz. 1603). */w przypadku ośrodków szkolenia lotniczego/*

ZATWIERDZAM

.....
**PREZES URZĘDU
LOTNICTWA CYWILNEGO**

PISMO **Z DNIA** 20..... r.

Niniejsza INSTRUKCJA WYKONYWANIA LOTÓW
została wprowadzona do użytku służbowego przez właściciela Szkoły Latania na
Paralotniach MUMINEK

W DNIU 20..... r.

.....
(DATA I PODPIS)

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

Opracowanie na podst. PEL V i prawa autorskie: Dariusz Cisek

Rozdział 0

Administrowanie INSTRUKCJĄ WYKONYWANIA LOTÓW (IWL)

0.1. Informacja o INSTRUKCJI WYKONYWANIA LOTÓW (IWL)

- 1/ Ta instrukcja jest dokumentem regulaminowym ośrodka szkolenia lotniczego „Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK” będącego samodzielną organizacją lotniczą.
- 2/ Jako właściciel Szkoły oświadczam, że. IWL jest zgodna z odpowiednimi przepisami i zapewniam, iż będę czuwać nad aktualizacją tej zgodności oraz zapewnię organom państwowego nadzoru lotniczego dostęp do działalności, pomieszczeń i dokumentacji.

podpis

0.2. Wydawanie, wprowadzanie zmian i aktualizacja IWL

Wydawanie, wprowadzanie zmian, aktualizację oraz administrowanie nakładem dokonuje właściciel

Szkoły w uzgodnieniu z ULC.

0.3. Korzystanie z IWL

- 1/ IWL jest dostępna dla osób, które mają prawo lub obowiązek posługiwania się nią.
- 2/ Sprawdzanie aktualności i kompletności IWL następuje poprzez porównanie jej z wykazem stron i wykazem zmian wprowadzonych.

0.4. Wykaz zmian wprowadzonych

Tabelaryczny wykaz zmian wprowadzonych do IWL po jej pierwotnym zatwierdzeniu znajduje się na stronie IWL 5

0.5. Wykaz stron

Tabelaryczny wykaz numerów stron obowiązujących znajduje się na stronie IWL 6

0.6. Spis treści

Spis elementów systematycznych IWL wg kolejności ich zamieszczenia, zawierający sygnaturę i tytuł elementu oraz numer strony, na której rozpoczyna się jego treść znajduje się na stronie IWL 7

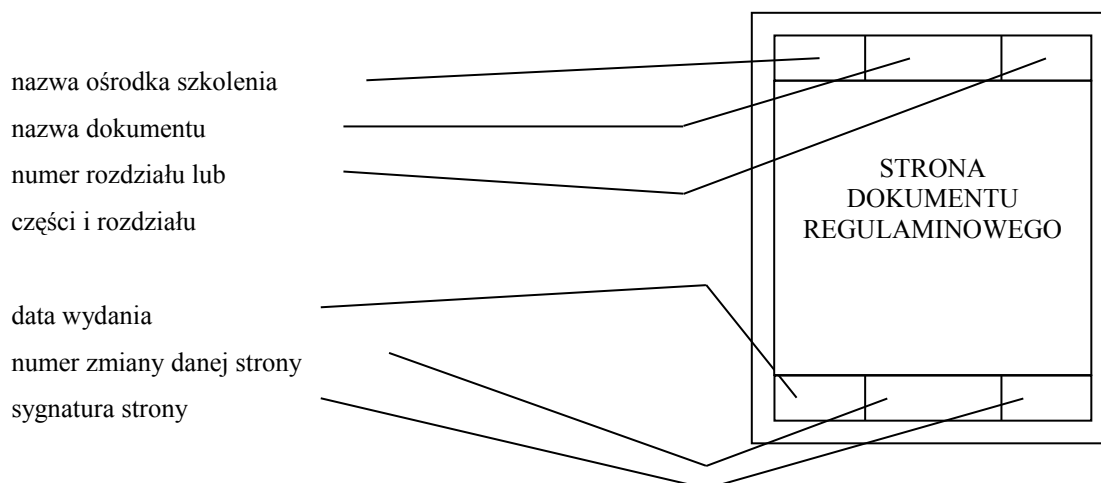
0.7. Stosowana terminologia i znaczenie skrótów

zastosowany sposób odniesień (powołań) do elementów dokumentów regulaminowych:

2 IS pkt. 1.3. – punkt numer 1.3 zawarty w drugiej części Instrukcji Szkolenia

2 IS str. 1 – pierwsza strona w drugiej części Instrukcji Szkolenia. (strony w IS mają odrębną numerację w ramach każdej części., po prawej u dołu każdej strony znajduje się sygnatura strony składająca się z numeru części, skrótu nazwy dokumentu oraz numeru strony jednoznacznie określająca stronę).

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

Dziennik zajęć – dokument zdefiniowany w 1 IS 2.2.2

IS – Instrukcja Szkolenia Szkoły.

PS – Program Szkolenia Szkoły.

IWL – Instrukcja Wykonywania Lotów Szkoły.

instruktor – tutaj instruktor paralotniarstwa.

kierownik startu (tutaj - kierownik startu paralotniowego) - osoba funkcyjna niezbędna przy lotach z wykorzystaniem holu mechanicznego i obecna na miejscu startu, której zakres odpowiedzialności i obowiązków opisano w IWL pkt. 1.5. Podlega kierownikowi lotów (o ile taki znajduje się w rejonie lotów) i pełni część jego funkcji (jest jego pomocnikiem).

kierownik lotów – osoba zarządzająca ruchem lotniczym na lotnisku niekontrolowanym albo lądowisku oraz w jego rejonie

kontrola przedstartowa to kontrola następujących elementów tuż przed startem:

- pilot: taśmy udowe, piersiowe ew. krzyżowe, karabinki, kask, ew. wyczep.
- taśmy nośne i linki: sortowanie linek, ułożenie taśm i uchwytów sterowniczych
- skrzydło: symetria i ułożenie do wiatru (ew kierunku startu), pozycja pilota względem skrzydła
- kontrola wolnej przestrzeni, wiatru.
-

Książka pilota paralotni – dokument zdefiniowany w 1 IS pkt. 2.2.3.2

Lista lotów – dokument zdefiniowany w 1 IS pkt. 2.2.3.3

lot ślizgowy: lot z utratą wysokości, wykonywany dzięki utracie energii potencjalnej.

lot holowany: lot w którym nabieranie wysokości następuje dzięki energii przekazywanej poprzez linę holowniczą.

lot zboczowy: lot w którym nabieranie wysokości lub jej zachowanie następuje dzięki energii prądów zboczowych.

lot termiczny : lot w którym nabieranie wysokości następuje dzięki prądom wznoszącym termicznym.

lot z napędem: lot w którym nabieranie wysokości lub jej zachowanie następuje dzięki energii silnika związanego z układem paralotnia-pilot.

pilot: pilot paralotni, pilot-dowódca (wg PEL) lub uczeń – pilot (wg PEL)

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

pilot paralotni: osoba posiadająca świadectwo kwalifikacji pilota paralotni lub inny ważny dokument uprawniający do pilotowania paralotni

przegląd przedodlotowy paralotni to pobieżne sprawdzenie jej stanu technicznego przed każdym lotem, ale może być nieco wcześniej, przed założeniem uprząży i przypięciem się do skrzydła. Obejmuje sprawdzenie czy nie ma widocznych rozdarć tkaniny, przetartych lub pękniętych linek, przetartych taśm, niedokręconych deltek, poplątanych linek, ciał obcych w komorach itp.

startowisko: miejsce przygotowane do wykonywania startów (wycięte krzaki, wskaźnik wiatru itp.).

szkolenie praktyczne naziemne (naziemne przygotowanie do lotów) – zajęcia dydaktyczne, których celem jest nauczenie czynności lotniczych pilota (pilota – ucznia) wykonywanych na ziemi, a także czynności wykonywanych w locie, w takim stopniu, w jakim jest to możliwe na ziemi (np. poprzez opanowanie przez uczestnika szkolenia wiedzy stosowanej, dotyczącej wykonywania czynności lotniczych w locie).

Szkoła – Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK.

właściciel Szkoły – osoba fizyczna (Dariusz Cisek) prowadząca firmę Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK zgodnie z wpisem do Ewidencji Działalności Gospodarczej pod swoim nazwiskiem. Posiada uprawnienia Instruktorza Paralotniowego.

wyciągarkowy – osoba funkcyjna biorąca udział w lotach z wykorzystaniem holu mechanicznego i obsługująca wyciągarke, której zakres odpowiedzialności i obowiązków opisano w IWL pkt. 1.5

pozostałe określenia, definicje i skróty są zgodne z zamieszczonymi w Podręczniku Licencjonowania Personelu Lotniczego (wydanie z 5.12.2003, dział 0, rozdz. 5 oraz dział 4, rozdz. 2, podrozdz. 1, ust. 6.3.) z tym, że zgodnie z art. 94 ust. 3 USTAWY odniesienia do licencji stosuje się odpowiednio do świadectw kwalifikacji. Słowniczek zamieszczony w PEL dołączono do załączników.

0.8. Wykaz aktów prawnych

Ustawa **Prawo lotnicze** z dnia 3 lipca 2002 r. wraz z poprawkami oraz rozporządzenia wydane na jej podstawie, Instrukcja użytkownika lotniska nadzorowanego Toruń.

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

Wykaz wprowadzonych zmian do Instrukcji Wykonywania Lotów Szkoły Latania na Paralotniach „MUMINEK”

Zmiana nr 1 została uzgodniona przez PREZESA URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

PISMO ULC LPL-2/.....Z DNIA.....

ZATWIERDZAM

.....

pieczęć i podpis

PREZES URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

POŚWIADCZENIE WPROWADZENIA ZMIANY.....

Zmiana nr 2 została uzgodniona przez PREZESA URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

PISMO ULC LPL-2/.....Z DNIA.....

ZATWIERDZAM

.....

pieczęć i podpis

PREZES URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

POŚWIADCZENIE WPROWADZENIA ZMIANY.....

Zmiana nr 3 została uzgodniona przez PREZESA URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

PISMO ULC LPL-2/.....Z DNIA.....

ZATWIERDZAM

.....

pieczęć i podpis

PREZES URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

POŚWIADCZENIE WPROWADZENIA ZMIANY.....

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

Wykaz stron aktualnych

numery aktualnie obowiązujących stron (po ostatniej zmianie)	numer zmiany	data wydania
1	2	2008-03-10
2	2	2008-03-10
3	1	2006 04 21
4	1	2006 04 21
5	1	2006 04 21
6	1	2006 04 21
7	2	2008-03-10
8	1	2006 04 21
9	1	2006 04 21
10	1	2006 04 21
11	1	2006 04 21
12	2	2008-03-10
13	1	2006 04 21
14	1	2006 04 21
15	1	2006 04 21
16	1	2006 04 21
17	1	2006 04 21
18	1	2006 04 21
19	1	2006 04 21
20	1	2006 04 21
21	1	2006 04 21
22	1	2006 04 21
23	1	2006 04 21
24	1	2006 04 21
25	1	2006 04 21
26	1	2006 04 21
27	1	2006 04 21
28	1	2006 04 21
29	1	2006 04 21
30	1	2006 04 21
31	1	2006 04 21

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

SPIS TREŚCI

numer rozdziału	nazwa rozdziału lub podrozdziału	numer strony	sygnatura strony
Rozdział 0	Administrowanie INSTRUKCJĄ WYKONYWANIA LOTÓW (IWL)	3	IWL 3
0.1	Informacja o INSTRUKCJI WYKONYWANIA LOTÓW (IWL)	3	IWL 3
0.2	Wydawanie, wprowadzanie zmian i aktualizacja IWL	3	IWL 3
0.3	Korzystanie z IWL	3	IWL 3
0.4	Wykaz zmian wprowadzonych	6	IWL 6
0.5	Wykaz stron aktualnych	7	IWL 7
0.6	Spis treści	8	IWL 8
0.7	Stosowana terminologia i znaczenie skrótów	3	IWL 3
0.8	Wykaz aktów prawnych	5	IWL 5
Rozdział 1	Informacje ogólne. Kierownictwo i administracja	12	IWL 12
1.1	.Informacje podstawowe o Ośrodku Szkolenia Lotniczego CTO	12	IWL 12
1.2.	Zakres prowadzonego szkolenia i rodzaje wykonywanych lotów	12	IWL 12
1.3	.Kompetencje kierownictwa (obowiązki i uprawnienia)	12	IWL 12
1.5.	Zakresy odpowiedzialności, obowiązków i uprawnień decyzyjnych kierowniczego i pozostałego personelu operacyjnego.	12	IWL 12
1.6	Dyscyplina uczestnika szkolenia i działania dyscyplinarne:	13	IWL 13
Rozdział 2	Podstawowe zagadnienia operacyjne	14	IWL 14
2.1.	Wyznaczanie dowódcy i załogi statku powietrznego.	14	IWL 14
2.2.	Dowodzenie paralotnią – zakres odpowiedzialności pilota dowódcy (PIC) oraz innych członków załogi statku powietrznego	14	IWL 14
2.3.	Zadania i procedury bieżącego nadzoru operacyjnego nad użytkowaniem statków powietrznych w lotach szkoleniowych i innych	14	IWL 14

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

SPIS TREŚCI

numer rozdziału	nazwa rozdziału lub podrozdziału	numer strony	sygnatura strony
2.4	Osoby sprawujące bieżący nadzór operacyjny	14	IWL 14
2.5	Przewóz podróżnych (pasażerów). Dokumenty samolotu (śmigłowca)	15	IWL 15
2.6.	Dokumenty operacyjne	15	IWL 15
Rozdział 3	Organizacja lotów	16	IWL 16
3.1	Planowanie lotów	16	IWL 16
3.2	Ogólne zasady organizacji lotów	16	IWL 16
3.3	Organizacja lotów, również holowanych, w ruchu lotniczym niekontrolowanym	16	IWL 16
3.4	.Zabezpieczenie przeciwpożarowe i medyczne lotów organizowanych na lotnisku niekontrolowanym i lądowisku.	17	IWL 17
3.5	.Łączność radiowa w ruchu lotniczym niekontrolowanym	17	IWL 17
Rozdział 4	Obsługa statku powietrznego	18	IWL 18
4.1.	Rodzaje obsługi statku powietrznego i jej organizacja	18	IWL 18
4.2.	Obsługa techniczna	18	IWL 18
4.3	.Przekazanie statku powietrznego do lotu i po locie	18	IWL 18
4.4	Obsługa naziemna	18	IWL 18
Rozdział 5	Przygotowanie lotów (zasady i procedury operacyjne)	19	IWL 19
5.1	Minimalne bezpieczne wysokości lotu	19	IWL 19
5.2	.Minima pogodowe	19	IWL 19
5.3.	Korzystanie z informacji meteorologicznej	19	IWL 19
5.4	.Wyposażenie statku powietrznego w zależności od zadania lotu	19	IWL 19
5.5	.Załadowanie statku powietrznego do lotu szkoleniowego	19	IWL 19
5.6	Zasady określania paliwa niezbędnego do lotu	19	IWL 19
5.7	Operacyjny plan lotu	20	IWL 20
5.8	Zadania lotu(ów) nadlotniskowego(ych)	20	IWL 20
5.9	Nadzór instruktorski	20	IWL 20

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

numer rozdziału	nazwa rozdziału lub podrozdziału	numer strony	
Rozdział 6	Wykonywanie lotów	21	IWL 21
6.1	.Przepisy które mają zastosowanie przy wykonywaniu lotów szkoleniowych	21	IWL 21
6.2	.Zasady dotyczące łączności radiowej	22	IWL 22
6.3	.Monitorowanie lotu	22	IWL 22
Rozdział 7	Postępowanie w razie zagrożenia bezpieczeństwa	24	IWL 24
7.1	Ogólne zasady postępowania w razie zagrożenia bezpieczeństwa	24	IWL 24
7.2	Zasady i procedury postępowania w sytuacjach niebezpiecznych na ziemi	24	IWL 24
7.3	Unikanie zagrożeń ze strony niebezpiecznych zjawisk pogody i postępowanie w razie ich wystąpienia w locie	24	IWL 24
7.4	Procedury postępowania w sytuacjach niebezpiecznych w locie	24	IWL 24
7.5	Procedury przymusowego lądowania (wodowania)	26	IWL 26
7.6	Lądowanie zapobiegawcze	26	IWL 26
7.7	Lądowanie w terenie trudno dostępnym dla poszukiwania i ratownictwa	27	IWL 27
7.8	Skok ratowniczy ze spadochronem	27	IWL 27
Rozdział 8	Personel latający, szkolący i szkoleny	26	IWL 26
8.1.	Dokumenty kwalifikacyjne załogi lotniczej (licencje i uprawnienia)	28	IWL 28
8.2.	Przedłużanie ważności (orzeczeń lotniczo-lekarskich i uprawnień)	28	IWL 28
8.3.	Czas pełnienia czynności lotniczych i ograniczenia czasu lotów (instruktorzy latający i mechanicy pokładowi)	28	IWL 28
8.4.	Czas pełnienia czynności lotniczych i ograniczenia czasu lotów (uczestnicy szkolenia)	28	IWL 28

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 0 Prawa autorskie Dariusz Cisek
--	---------------------------------	--

SPIS TREŚCI

numer rozdziału	nazwa rozdziału lub podrozdziału	numer strony	sygnatura strony
8.5.	Czas odpoczynku (instruktorzy latający i mechanicy pokładowi)	28	IWL 28
8.6.	Czas odpoczynku (uczestnicy szkolenia)	28	IWL 28
8.7.	Książki lotów pilotów	28	IWL 28
Rozdział 9	Bezpieczeństwo lotnicze (BL)	29	IWL 29
9.1.	Działalność w zakresie bezpieczeństwa lotów szkoleniowych	29	IWL 29
9.2.	Dopuszczalność ryzyka	29	IWL 29
9.5	Postępowanie załogi statku powietrznego w razie wypadku statku powietrznego	29	IWL 29
9.6	.Badanie wypadków statków powietrznych	29	IWL 29
9.7	Zasady ochrony działalności lotniczej przed działaniami nieprawymi	29	IWL 29
9.8	Zasady utrzymywania sprawności psychicznej i fizycznej przez członków personelu latającego i uczniów–pilotów	29	IWL 29
Rozdział 10	Szkolenie personelu lotniczego i operacyjnego CTO.		
	Osoby odpowiedzialne za standard (fachowość) personelu lotniczego i operacyjnego	30	IWL 30
10.1.	Szkolenie wstępne personelu latającego i innego personelu operacyjnego	30	IWL 30
10.2	Doszkalanie personelu latającego i innego personelu operacyjnego	30	IWL 30
10.3.	Szkolenie standaryzacyjne personelu latającego i innego personelu operacyjnego	30	IWL 30
10.4.	Załączniki	30	IWL 30
Załączniki	1. Wzory dokumentów operacyjnych oraz szkolenia i kontroli personelu CTO.	31	IWL 31
	2. Słownik określeń i skrótów na podst. PEL	31	IWL 31

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 1 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

Rozdział 1

Informacje ogólne. Kierownictwo i administracja

1.1. Informacje podstawowe o Ośrodku Szkolenia Lotniczego CTO

1/ Pełna nazwa Ośrodka Szkolenia:

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK. Dariusz Cisek.

charakter: CTO

siedziba: 87-100 TORUŃ ul. Legionów 214 m.7

tel/fax 056 6918391, kom 603 244946.

1.2. Zakres prowadzonego szkolenia i rodzaje wykonywanych lotów

1/ Szkolenie paralotniowe w zakresie podanym w PS i związane z tym loty szkoleniowe: szkolne, doskonalące, kontrolne, egzaminacyjne, rekreacyjne, treningowe. w ruchu lotniczym niekontrolowanym, VFR w dzień.

2/ Rodzaje lotów innych niż szkoleniowe, wykonywanych dla potrzeb własnych CTO: techniczne, sportowe.

1.3. Kompetencje kierownictwa (obowiązki i uprawnienia)

1/ Właściciel Szkoły będąc instruktorem paralotniarstwa nadzoruje całokształt działalności Szkoły i wykonuje wszystkie funkcje (firma jednoosobowa).

2/ Zastrzega się możliwość korzystania z pomocy innych instruktorów oraz innych osób (np. wyciągarkowy). Kompetencje tych osób opisano w pkt. 1.4.

1.5. Zakresy odpowiedzialności, obowiązków i uprawnień decyzyjnych kierowniczego i pozostałego personelu operacyjnego.

Lp.	Stanowisko	Zakres odpowiedzialności:	Imię i Nazwisko	Kontakt telefoniczny:	
				- w godz. pracy	- poza godz. pracy
1.	2.	3.	4.	5	
1.	WŁAŚCICIEL SZKOŁY- INSTRUKTOR	Całokształt działalności Szkoły	Dariusz Cisek	0 603 244 946	
				0 56 691 83 91	
2.1	inny INSTRUKTOR nieetatowy	Szkolenie teoret. i prakt. w zakresie powierzonym przez Szkołę (np loty w górach)			
2.2	inny INSTRUKTOR nieetatowy				
3.	WYCIĄGARKO -WY nieetatowy	Obsługa wyciągarki			

Wszystkie osoby biorące udział w działaniach Szkoły ponoszą odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów lotniczych, zasad i procedur zawartych w dokumentach regulaminowych CTO, przy wykonywaniu swych obowiązków operacyjnych i

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 1 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

szkoleniowych, w ramach swoich uprawnień. W szczególności:

- 1 # instruktor jest odpowiedzialny za realizację programu szkolenia w sposób bezpieczny i zgodny z przepisami i ew. innych zadań szkoły. (szczegółowy zakres obowiązków wynika z dokumentów regulaminowych Szkoły)
- 2 # kierownik startu jest odpowiedzialny za:
 - organizację lotów - wyznaczenie i organizację miejsca startu stosownie do kierunku wiatru i umiejętności uczestników lotów, wyznaczenie lądowiska i miejsca podejścia lądowania, uzyskanie zgody prawnego użytkownika terenu na wykonywanie lotów, współdziałanie ze służbami ruchu lotniczego,
 - egzekwowanie zasad bezpieczeństwa lotów oraz spełnienia zasad formalnych od wszystkich użytkowników danego rejonu lotów będących pod jego nadzorem.
 - sprawdzenie prawidłowości wykonania przeglądu przedodlotowego paralotni w przypadku osób odbywających szkolenie oraz kontroli przedstartowej (u wszystkich),
 - pośrednictwo w przekazywaniu komend do i od wyciągarkowego, powiadamianie go o przygotowaniach do startu i warunkach na starcie, wydanie polecenia przerwania startu w razie potrzeby, kontrolę przebiegu lotu holowanego.
- 3 # wyciągarkowy jest odpowiedzialny za: poprawność działania systemu regulacji siły holowania, przestrzeganie procedury startowej, utrzymanie parametrów holowania, przestrzeganie zasad postępowania w sytuacjach awaryjnych w czasie holowania.
- 4 # pilot jest odpowiedzialny za: przegląd przedodlotowy paralotni, kontrolę przedstartową (opis w PS str. 17 ĆWICZENIE 1.1.), decyzję startu., utrzymanie właściwego kierunku lotu w czasie holowania (skrzydło prostopadle do liny), wypięcie się z holu.
- 5 # uczeń pilot jest odpowiedzialny za wykonywanie poleceń instruktora z uwzględnieniem posiadanej wiedzy i znajomości obowiązujących procedur.

1.6 Dyscyplina uczestnika szkolenia i działania dyscyplinarne:

Uczestnik szkolenia ma prawo do uczestniczenia w szkoleniu w zakresie uzgodnionym z właścicielem Szkoły. Jest on zobowiązany do wykonywania poleceń instruktora i postępowania w sposób nie zagrażający bezpieczeństwu oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. W razie naruszenia tych zasad przewiduje się następujące działania dyscyplinujące: rozmowa wyjaśniająca- ostrzeżenie, nagana, czasowe odsunięcie od lotów, dodatkowy egzamin wewnętrzny, całkowite wykluczenie ze szkolenia.

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 1 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

Rozdział 2

Podstawowe zagadnienia operacyjne

2.1. Wyznaczanie dowódcy i załogi statku powietrznego.

Zasady i procedury:

- 1/ Dowódcę lub załogę paralotni wyznacza instruktor prowadzący szkolenie w porozumieniu z osobą zainteresowaną
- 2/ Zadania lotów i ćwiczenia dla dowódców statków powietrznych są wyznaczane w zależności od stopnia zaawansowania szkolenia osób, których dotyczą, według zasad podanych w PS pkt. 3.1.2
- 3/ Osobą upoważnioną do wyznaczania dowódców i załóg statków powietrznych i odpowiedzialną za przestrzeganie zasad i procedur tych czynności jest instruktor prowadzący szkolenie
- 4/ Dokumentem operacyjnym związanym z tymi procedurami jest Lista lotów.

2.2. Dowodzenie paralotnią – zakres odpowiedzialności pilota dowódcy (PIC) oraz innych członków załogi statku powietrznego

Pilot-dowódca ponosi odpowiedzialność za bezpieczeństwo własne oraz innych osób, o ile zależy ono bezpośrednio od jego postępowania. Pilot a nawet uczeń pilot nie są jedynie mechanizmami sterowanymi głosem instruktora. Każdą decyzję wypracowują oni w oparciu o: dotychczasową wiedzę, znajomość obowiązujących procedur, polecenia instruktora.

Instruktor i ewentualnie inne osoby (np. kierownik startu, wyciągarkowy) ponoszą odpowiedzialność za zachowanie pilota jedynie w zakresie, jaki wynika z możliwości ich wpływu na pilota.

2.3. Zadania i procedury bieżącego nadzoru operacyjnego nad użytkowaniem statków powietrznych w lotach szkoleniowych i innych

w zakresie punktu 2.3 nadzór operacyjny kontroluje prawidłowość wykonania przeglądu przedodlotowego paralotni oraz prawidłowość jej obsługi naziemnej. Pozostałe zadania są opisane w rozdz. 3.

2.4. Osoby sprawujące bieżący nadzór operacyjny

- 1/Loty szkolne, doskonalące, kontrolne i egzaminacyjne mogą odbywać się wyłącznie pod nadzorem instruktora, przy czym instruktor musi posiadać uprawnienia do rodzaju lotów, jaki nadzoruje.
- 2/Loty rekreacyjne, treningowe, sportowe, techniczne bez użycia wyciągarki mogą być wykonywane bez nadzoru operacyjnego, o ile są wykonywane w ramach posiadanych uprawnień.
- 3/ Wszelka działalność lotnicza w rejonie lotniska musi być podporządkowana jednolitemu kierownictwu. Kierownikiem lotów dla wszystkich użytkowników przestrzeni powietrznej danego rejonu jest osoba, którą prawny użytkownik lotniska zgłosił w rejonie ruchu lotniczego zgodnie z obowiązującą procedurą. Osoba ta może wyznaczyć pomocników zarządzających poszczególnymi miejscami startowymi. W przypadku działalności poza rejonem lotniska, lub na lotnisku w czasie nieobecności kierownika lotów jego funkcje w odniesieniu do paralotniarzy pełni kierownik startu paralotniowego..
- 4/ Dopuszcza się łączenie funkcji: kierownika startu oraz instruktora prowadzącego

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 1 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	---------------------------------	---

szkolenie, pilota dowódcy i kierownika startu - gdy kierowanie dotyczy własnego startu i jest zapewniona dwustronna łączność radiowa z wyciągarką.

2.5. Przewóz podróżnych (pasażerów).

Nie dotyczy.

Dokumenty samolotu (śmigłowca)

Karty paralotni używanych w szkoleniu znajdują się w siedzibie Szkoły lub w miejscu startu albo lądowania.

2.6. Dokumenty operacyjne

Jedynym obowiązkowym dokumentem operacyjnym jest Lista lotów. Osobą odpowiedzialną za prawidłowość prowadzonych wpisów jest instruktor prowadzący szkolenie.

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 3 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

Rozdział 3

Organizacja lotów

3.1 Planowanie lotów

Loty w ramach szkoły są wykonywane w ruchu niekontrolowanym w przestrzeni klasy G . W związku z tym nie istnieje obowiązek zgłaszania do organów ruchu lotniczego planów lotów. Loty są zgłaszane w dniu ich wykonywania głównemu kierownikowi lotów na lotnisku lub do zespołu ASM 3 w Warszawie. Plan każdego lotu szkoleniowego jest uzgadniany z instruktorem prowadzącym szkolenie według 3 IS pkt.3.4. Piloci posiadający świadectwo kwalifikacji pilota paralotni lub inny równoważny dokument i nie będący w trakcie szkolenia nie muszą składać planu lotu instruktorowi, niemniej plan lotu powinni ułożyć sobie przed lotem i mieć w głowie.

3.2 Ogólne zasady organizacji lotów

Loty są wykonywane za zgodą prawnego użytkownika terenu, zgodnie z jego zaleceniami. Jedynie loty szkolne i z zastosowaniem wyciągarki muszą być zorganizowane, niemniej zaleca się przy wykonywaniu lotów w nowym miejscu zasięgnięcie porady u miejscowych pilotów i dostosowanie się do ich wskazówek (startowisko, lądowisko, lokalne niebezpieczeństwa).

3.3 Organizacja lotów w ruchu lotniczym niekontrolowanym

1/ Stosowanie wyciągarki mechanicznej wymaga udziału następujących osób:

1a Loty rekreacyjne, sportowe, techniczne:

obsługa - wyciągarkowy i kierownik startu

obsługiwany - pilot.

obsługiwany pilot może pełnić funkcję kierownika startu, o ile jest zapewniona dwustronna łączność radiowa (pkt 2.4.4).

1b Loty szkolne, doskonalące, kontrolne i egzaminacyjne:

obsługa – wyciągarkowy, kierownik startu, instruktor

obsługiwany – pilot albo uczeń pilot

funkcje instruktora i kierownika startu może pełnić ta sama jedna osoba. (pkt. 2.4.4).

2/ Kierownika startu wyznacza instruktor prowadzący szkolenie. W przypadku nieobecności instruktora kierownikiem startu może zostać dowolna osoba posiadająca niezbędne kompetencje. Zakres odpowiedzialności kierownika startu jest opisany w punkcie 1.5.2.

3/ Organizacja i wykładanie „startu”. Miejsce startów powinno spełniać warunki opisane w Programie Szkolenia .str. 17,18,19,20,21 litera .g . Na miejscu startu musi znajdować się rękaw jako wskaźnik kierunku wiatru oraz przyrząd do pomiaru jego prędkości oraz apteczka ze środkami pierwszej pomocy. W przypadku startów paralotni z napędem na starcie musi znajdować się gaśnica samochodowa. Co najmniej jedna osoba na miejscu startu musi posiadać telefon na wypadek konieczności wezwania pomocy medycznej lub innej. Łączność pomiędzy personelem jest zorganizowana przy pomocy urządzeń radiowych UKF dopuszczonych do użytku w Unii Europejskiej bez zezwolenia.

4/ Organizacja lotów niekontrolowanych, kierowanych przez kierownika lotów, na lotnisku kontrolowanym (jeżeli ma zastosowanie w CTO). Nie dotyczy.

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 3 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

- 5/ Sygnały optyczne wykorzystywane w ruchu lotniczym niekontrolowanym W razie potrzeby stosuje się sygnały powszechnie obowiązujące, po zapoznaniu z nimi wszystkich zainteresowanych: (rozporządzenie MI z 11 marca 2004 na podst. art. 121 USTAWY w sprawie przepisów ruchu lotniczego, rozporządzenie MI na podst. art. 33 ust. 2 i inne odnośne przepisy) Ponadto dopuszcza się stosowanie umówionych sygnałów własnych np. machanie nogami przez pilota paralotni w powietrzu. (pkt. 7.4.8)
- 6/ Obowiązki personelu uczestniczącego w lotach na lotnisku niekontrolowanym lub lądowisku. Każda z osób uczestniczących w lotach lub obecnych na starcie ma obowiązek przestrzegać zasad bezpieczeństwa i wykonywania poleceń kierownika lotów.. Szczegółowy zakres obowiązków znajduje się w IWL pkt.1.5 oraz w zakresie dotyczącym instruktora w Instrukcji Szkolenia.
- 7/ Organizacja lotów nocnych VFR w ruchu lotniczym niekontrolowanym z wykorzystaniem lotnisk i lądowisk. Nie dotyczy.

3.4. Zabezpieczenie przeciwpożarowe i medyczne lotów organizowanych na lotnisku niekontrolowanym i lądowisku. Opisano w pkt. 3.3.3

3.5. Łączność radiowa w ruchu lotniczym niekontrolowanym

- 1/ Korespondencja radiotelefoniczna w ruchu lotniczym niekontrolowanym (konieczne różnice w stosunku do korespondencji w ruchu lotniczym kontrolowanym, zasady, procedury, frazeologia).Do łączności radiowej dla potrzeb własnych Szkoły są stosowane urządzenia pracujące poza pasmem lotniczym i tym samym nie podlegają one przepisom lotniczym.
- 2/ Wykorzystywane częstotliwości własne i ich przeznaczenie. Częstotliwości z zakresu ogólnodostępnych pasm LPD lub PMR (70 cm)
- 3/ Przykłady procedury i frazeologii stosowane w wykonywanych operacjach lotniczych. Sformalizowane komendy i odpowiedzi są opisane w rozdz. 6 (6.1.2) tej IWL

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 4 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

Rozdział 4 Obsługa statku powietrznego

4.1. Rodzaje obsługi statku powietrznego i jej organizacja

Paralotnie używane w szkoleniu podlegają: przygotowaniu do lotu, przeglądowi przedodlotowemu,

złożeniu po lotach, przeglądowi okresowemu.

4.2. Obsługa techniczna

Przeгляд okresowy (raz do roku) wykonuje producent paralotni lub mechanik poświadczenia obsługi naziemnej paralotni lub organizacja upoważniona poprzez ośrodek certyfikujący paralotnie (np. DHV centrum – raz na dwa lata) .Przeгляд taki podlega odnotowaniu w karcie paralotni . Pozostałe czynności bieżącej obsługi technicznej paralotni wykonuje pilot Uczeń pilot – pod nadzorem instruktora..

4.3. Przekazanie statku powietrznego do lotu i po locie

Jedynym wymogiem jest kontrola przez instruktora przeglądu przedodlotowego paralotni wykonywanego przez pilota –dowódcę będącego w trakcie szkolenia. Wobec paralotni nie wymaga się prowadzenia dokumentów bieżącej obsługi

4.4. Obsługa naziemna

Przygotowanie do lotu, przeгляд przedodlotowy i złożenie po lotach wykonuje pilot. Uczeń pilot – pod nadzorem instruktora.

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 5 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

Rozdział 5

Przygotowanie lotów (zasady i procedury operacyjne)

5.1. Minimalne bezpieczne wysokości lotu

- 1/ Przepisy określające minimalne bezpieczne wysokości lotu .Rozporządzenie Ministra Infrastruktury na podst. art. 33 ustawy Prawo Lotnicze.
- 2/ Większość lotów szkolnych to loty nadlotniskowe, w których nie określa się minimalnej wysokości lotu.

5.2. Minima pogodowe

- 1/ Minima pogodowe instruktorów odnoszące się do wszystkich rodzajów lotów szkoleniowych przez nich wykonywanych. Instruktorzy w ramach Szkoły nie wykonują lotów szkoleniowych z uczniem, (winnych ośrodkach – rzadko), gdyż szkolenie prowadzi się na paralotniach jednoosobowych. W pozostałych lotach instruktorów obowiązują takie minima jak innych posiadaczy świadectwa kwalifikacji pilota paralotni czyli wiatr do 8m/s o kierunku w linii startu {pod stok lub od wyciągarki} albo do 7m/s i kąt wiatru nie większy niż 40 stopni, albo wiatr boczny (kąt wiatru 41 do 90 stopni) do 4m/s, albo wiatr tylny poniżej 1m/s, sytuacja pogodowa stabilna, brak opadów, turbulencje średnie, słabe lub brak stabilna sytuacja meteorologiczna (brak tendencji do nagłych zmian pogody np. z powodu przechodzących burz), brak opadów, widzialność min 700 m.
- 2/ Minima pogodowe uczestników szkolenia odnoszące się do wszystkich rodzajów lotów samodzielnych szkolnych i doskonalących są określone w Programie Szkolenia str.17, 18,19,20,21 litera h..
- 3/ Okoliczności, w których minima instruktorów mogą być podwyższone :względy bezpieczeństwa i decyzja instruktora.

5.3. Korzystanie z informacji meteorologicznej

- 1/ Wymagane informacje meteorologiczne dla określenia, czy lot może być wykonany w granicach określonych przez przepisy i minima pogodowe lotnisk i załogi.: prędkość , kierunek i porywy wiatru, rodzaj zachmurzenia, opady, widzialność.
- 2/ Uznane źródła informacji meteorologicznej i wymagana dokumentacja: obserwacja własna, internet.

5.4. Wyposażenie statku powietrznego w zależności od zadania lotu

- 1/Loty powyżej 50 m zaleca się wykonywać z zastosowaniem ratowniczych systemów hamujących..
- 2/ Loty szkolne jednoosobowe ze startem za wyciągarką mogą być wykonywane przy zastosowaniu przynajmniej jednostronnej łączności radiowej (od instruktora do pilota).
- 3/ Loty termiczne zaleca się wykonywać z wariometrem.

5.5. Załadowanie statku powietrznego do lotu szkoleniowego

- 1/Ciężar startowy paralotni w trakcie szkolenia musi być zawarty w granicach podanych w karcie paralotni.

5.6. Zasady określania paliwa niezbędnego do lotu

- 1/ Napęd paralotniowy nie jest certyfikowany jako lotniczy. Zawsze należy przewidywać możliwość przerwania pracy. W związku z tym pilot –dowódca tak musi wykonywać lot, aby zawsze móc dolecieć z niepracującym napędem do

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 5 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

miejsca gdzie można bezpiecznie wylądować.

5.7. Operacyjny plan lotu

1/ Sporządzanie operacyjnego planu lotu w formie osobnego dokumentu nie jest wymagane. Plan lotu jest składany ustnie, a dokumentację stanowi Lista lotów.

5.8. Zadania lotu(ów) nadlotniskowego(ych)

Większość lotów podczas szkolenia paralotniowego jest wykonywana jako nadlotniskowe. Zadania tych lotów są opisane w programie szkolenia.

5.9. Nadzór instruktorski

1/ Zasady, metody i procedury sprawowania nadzoru instruktorskiego nad czynnościami uczestnika szkolenia, związanymi z przygotowaniem do lotu oraz podczas wykonywania przez niego lotu szkoleniowego. Nadzór instruktorski jest sprawowany nad uczestnikiem szkolenia podczas całego szkolenia. Polega on na kontrolowaniu czynności uczestnika oraz na udzielaniu mu wskazówek

2/ Rozpoczęcie następuje z chwilą rozpoczęcia zajęć a zakończenie po ich zakończeniu...

3/ Dopuszczalność i ewentualnie procedura zmiany instruktora nadzorującego lot samodzielny podczas jego trwania. Nie dopuszcza się.

4/ Nadzór instruktorski na lotniskach obcych podczas wykonywania przelotu samodzielnego ucznia pilota. Nie przewiduje się przelotów na lotniska obce.

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 6 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

Rozdział 6 Wykonywanie lotów

6.1. Przepisy które mają zastosowanie przy wykonywaniu lotów szkoleniowych

1/ Ustawa **Prawo lotnicze** z dnia 3 lipca 2002 r. wraz z poprawkami oraz rozporządzenia wydane na jej podstawie, Instrukcja użytkownika lotniska nadzorowanego Toruń, Instrukcja wykonywania lotów, Instrukcja szkolenia, Program szkolenia.

2/ Procedury podstawowe dotyczące startu, odlotu, lotu po trasie przelotu lub w rejonie (strefie) operowania, dolotu i lądowania.

2a/ # przy starcie bez pomocy urządzenia holującego uczestnik szkolenia po przeprowadzeniu przeglądu przedodlotowego zwraca się do kierownika startu – instruktora prowadzącego szkolenie: **do startu gotów** a instruktor po sprawdzeniu poprawności wykonania tego przeglądu odpowiada: **zezwalam startować**.

pilot przeprowadza kontrolę przedstartową i startuje.

w czasie startu i lotu instruktor może wydawać polecenia dotyczące sterowania paralotnią.

2b/ przy starcie z pomocą wyciągarki

pilot – dowódca po wykonaniu przeglądu przedodlotowego zgłasza gotowość do instruktora – kierownika startu: **do startu za wyciągarką gotów**.

kierownik startu po sprawdzeniu poprawności przeglądu przedodlotowego podaje do wyciągarkowego rodzaj lotu i siłę holowania zależną od ciężaru startowego pilota z paralotnią i stopnia jego zaawansowania np.: **będzie leciał uczeń Jan, początkujący, lot na 50 metrów, holować z siłą 50 kG.** albo np.: **będzie leciał Piotr, holować z siłą 60 kG, potem 90 kG.**

wyciągarkowy odpowiada: **zrozumiałem. 60 potem 90**, potwierdzając wartość siły. .

kierownik startu : **proszę wybrać luz na linie.**

odzewem jest naciąg wstępny holu ok. 20 kG.

ewentualnie kierownik startu , gdy naciąg jest właściwy: **stop, stop.**

kierownik startu: **pilot gotów, podwieszenie sprawdzone.**

wyciągarkowy: **wyciągarka gotowa.**

pilot przeprowadza kontrolę przedstartową i podejmuje decyzję startu mówiąc do kierownika startu, nie przez radio: **jazda**

kierownik startu, o ile zezwala na start, do wyciągarkowego, przez radio : **JAZDA, JAZDA, JAZDA.**

odzewem jest rozpoczęcie holowania.

pilot rozpoczyna start dopiero po wyczuciu wzrostu naciągu holu będącego objawem rozpoczęcia holowania.

w razie nieprawidłowego przebiegu startu, każdy (zazwyczaj czyni to instruktor) ma prawo wydać komendę **STOP, STOP, STOP** a kierownik startu powtarza ją przez radio. Komenda ta może być zastosowana na dowolnym etapie holowania i oznacza konieczność zaprzestania wybierania holu przez wyciągarkę.

po prawidłowym postawieniu paralotni, kierownik startu może potwierdzić ten

fakt, mówiąc: **czysto**.

po prawidłowym wystartowaniu paralotni kierownik startu może potwierdzić ten fakt, mówiąc: **pilot w powietrzu**.

pilot jest zobowiązany zachować pozycję pionową i gotowość do biegu lub nieprzewidzianego lądowania do wysokości min 20m.

w czasie holowania instruktor (lub w lotach innych niż szkoleniowe kierownik startu) obserwuje w sposób ciągły pilota i może, w razie potrzeby wydawać polecenia dotyczące sterowania paralotnią, a w razie potrzeby przerywa holowanie.

po nabraniu wysokości ok.50m przez paralotniarza i przy prawidłowym przebiegu holowania instruktor (lub kierownik startu) może polecić zwiększyć siłę holowania do wartości podawanej w czasie korespondencji przedstartowej, np. **dobrze idzie, dobrze idzie, można holować siłą 90 kG**. Wartość tej siły jest równa zazwyczaj, w przypadku zaawansowanych pilotów, ciężarowi pilota. Wartość siły holowania w pierwszym etapie (do ok. 50m nad ziemią), ze względów bezpieczeństwa, nie powinna przekraczać 2/3 ciężaru startowego pilota. Ma to na celu: zminimalizowanie prawdopodobieństwa pęknięcia liny, gdy pilot jest nisko nad ziemią, oraz zmniejszenie efektu wahadła, w przypadku pęknięcia liny, zmniejszenie skutków ewentualnego błędu popełnionego przez pilota.

pilot ma prawo wypiąć hol w dowolnym momencie, jednakże dla ułatwienia tej czynności i zmniejszenia rozkołysu paralotni, można stosować komendę: **do wypięcia**. komendę tą może wydać: pilot, instruktor, kierownik startu, wyciągarkowy. Po tej komendzie wyciągarkowy zmniejsza siłę holowania płynnie do zera.

po wypięciu instruktor lub kierownik startu lub pilot mogą potwierdzić: **lina odeszła**.

w czasie lotu instruktor może wydawać polecenia dotyczące sterowania paralotnią.

procedury awaryjne w opisano w rozdz. 7 tej IWL.

dopuszcza się stosowanie innych jednostek siły niż kG-siła.

6.2. Zasady dotyczące łączności radiowej

- 1/ Obowiązek utrzymywania dwustronnej łączności radiowej dotyczy jedynie relacji wyciągarka-start. W lotach szkolnych musi być zapewniona łączność jednostronna instruktor – do pilota.
- 2/ Zasady wykorzystania częstotliwości: wszyscy (w ramach Szkoły) korzystają z tej samej częstotliwości, z tym, że w czasie holowania pozostałą korespondencję należy ograniczyć do minimum.
- 3/ Zasady i procedury prowadzenia nasłuchu radiowego przez załogę statku powietrznego w różnych rodzajach i w różnych przestrzeniach powietrznych. Nie ma takiego obowiązku przy lotach w przestrzeni klasy G.
- 4/ Używanie telefonu pokładowego w sposób nie zakłócający nasłuchu radiowego. Nie dotyczy.
- 5/ Procedury w razie utraty łączności. W czasie holowania – opisano w rozdz.7. W pozostałych przypadkach należy kontynuować lot według wcześniejszego planu.
- 6/ Korespondencja w niebezpieczeństwie i sytuacjach nagłych. Opisano w rozdz.7.

6.3. Monitorowanie lotu

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 6 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

- 1/ Pilot-oraz uczeń pilot kontroluje swoją pozycję w czasie lotu poprzez obserwację terenu i przestrzeni powietrznej.
- 2/ Kontroli upływu czasu lotu i zużycia paliwa jest wymagana jedynie w przelotach paralotniowych z napędem. W pozostałych przypadkach wystarczająca jest kontrola czasu przed lotem.
- 3/ O ile plan lotu nie jest składany pisemnie, a zazwyczaj nie jest, gdyż przepisy nie nakładają takiego obowiązku przy lotach w przestrzeni klasy G, zgłaszanie zmian w bieżącym planie lotu nie jest wymagane. Zmiany planu lotu nie powinny mieć miejsca poza przyczynami nagłymi, lecz wówczas może nie być możliwości zgłoszenia takich zmian.
- 4/ Pilot-oraz uczeń pilot dokonuje bieżącej oceny zdolności statku powietrznego i paliwa oraz pogody. W razie konieczności podejmuje decyzję o zmianie planu lotu, z lądowaniem awaryjnym włącznie, kierując się zasadami bezpieczeństwa.

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 7 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

Rozdział 7

Postępowanie w razie zagrożenia bezpieczeństwa

7.1. Ogólne zasady postępowania w razie zagrożenia bezpieczeństwa

- 1/ Przewidywanie zagrożeń i przygotowanie się do działania w razie ich wystąpienia obejmuje Program Szkolenia.
- 2/ Zasada zachowania spokoju przez dowódcę i załogę statku powietrznego oraz zasada pierwszeństwa bezpieczeństwa ludzi przed bezpieczeństwem mienia.
- 3/ Rozpoznanie rodzaju i charakteru zagrożenia (nagłace – nie nagłace).
- 4/ Procedury awaryjne opisano w pkt. 7.4.

7.2. Zasady i procedury postępowania w sytuacjach niebezpiecznych na ziemi

- 1/ W razie lądowania na drzewach lub innych wysokich przeszkodach obowiązuje zasada nie schodzenia samemu, lecz oczekiwanie na pomoc i schodzenie przy zastosowaniu liny asekuracyjnej.
- 2/ Po wylądowaniu, zwłaszcza w trudnych warunkach (silny wiatr, turbulencje), paralotnię „gasimy” taśmami C (lub D jeżeli są), zabiegamy ustawiając skrzydło bokiem do wiatru i wypinamy się w miarę szybko z paralotni, aby uniknąć wleczenia po ziemi a nawet niezamierzonego startu. Jest to element ĆWICZENIA 1.2.1.

7.3. Unikanie zagrożeń ze strony niebezpiecznych zjawisk pogody i postępowanie w razie ich wystąpienia w locie

- 1/ Należy unikać zagrożeń ze strony: burz, oblodzenia, turbulencji, uskoju wiatru, prądów strumieniowych, chmur pyłu wulkanicznego, silnych opadów, burz piaskowych, fal górskich i związanej z nimi turbulencji rotorowej, znacznej inwersji temperatury, ograniczeń widzialności w niskim locie powodowanych przez niskie podstawy chmur, zamglenia i mgły, które mogą wystąpić w lotach wykonywanych w CTO.
- 2/ W razie ich wystąpienia należy możliwie szybko i bezpiecznie zakończyć lot.

7.4. Procedury postępowania w sytuacjach niebezpiecznych w locie

- 1/ kłapa: przenosimy ciężar ciała na „zdrową” stronę, trzymamy zaciągniętą do ok. 60 % sterówkę po tej samej stronie i tym samym utrzymujemy dotychczasowy kierunek lotu. Jest to element ĆWICZENIA 2.2.
- 2/ podwinięcie czołowe (frontstall): skrzydło wychodzi samoczynnie, aby uniknąć kolejnych wtórnych podwinięć tłumimy powstały rozkołys. Tłumienie oscylacji jest elementem ĆWICZENIA 2.2.
- 3/ korkociąg: odpuszczamy sterówki, przyjmujemy pozycję pionową. O ile paralotnia nie reaguje, a wysokość wynosi poniżej 300m. używamy ratowniczy system hamujący (zapas).
- 4/ przeciągnięcie: w początkowej fazie – odpuszczamy sterówki, w zaawansowanej fazie – odpuszczamy sterówki dopiero gdy skrzydło wróci nad głowę i ewentualnie stosujemy wyprowadzenie standardowe, tłumimy rozkołys.
- 5/ spirala: odpuszczamy sterówkę wewnętrzną, a gdy skrzydło nie reaguje przez pełen obrót, zaciągamy zewnętrzną (i odpuszczamy gdy zareaguje)

- 6/ krawat: można próbować rozplątać poprzez: założenie klapy (mały), przeciągnięcie (mając ponad 500m), jeżeli skrzydło jest stabilne – lądujemy z krawatem, jeżeli niestabilne i niesterowne –zapas.
- 7/ użycie ratowniczego systemu hamującego(RSH): o ile nie jesteśmy w stanie wyprowadzić paralotni ze stanu lotu w trakcie którego prędkość opadania przewyższa ok. 6 m/s (lub lot jest niestabilny) do wysokości 300 m, należy użyć systemu ratowniczego.
- a) Nie wahaj się aż będzie za nisko.
 - b) Spójrz na uchwyt (o ile to możliwe)
 - c) Złap uchwyt
 - d) Wyciągnij RSH pociągając uchwyt zdecydowanie w kierunku od uprząży.
 - e) Spójrz w wolną przestrzeń w kierunku zamierzanego rzutu (z wiatrem pozornym, w miarę możliwości na zewnątrz kierunku swojej rotacji).
 - f) Rzuć RSH „z rozkołysu”.
 - g) O ile nie nastąpiło otwarcie szarpnij za taśmę RSH lub ściągnij ją i rzuć ponownie. Szybkość i pewność otwierania się RSH zależy od systematycznego serwisowania (zalecane nie rzadziej niż co pół roku).
 - h) Jak RSH się otworzy, zgaś paralotnię aby nie zwiększała prędkości opadania na skutek efektu rozchodzenia się czasz.
 - i) Przygotuj się na lądowanie oceniając miejsce przyziemienia i staraj się nie powodować rozkołysu.
 - j) Bądź przygotowany na silne uderzenie (odpowiadające skokowi z ok 2 m) i spadochroniarską przewrotkę, a w przypadku silnego wiatru na wleczenie po ziemi.
- 8/ jeżeli w trakcie holowania pilot paralotni chce z jakiegokolwiek powodu przerwać holowanie, (np. z powodu utraty łączności radiowej lub innej usterki), może machać nogami na boki (na zewnątrz), co oznacza: **proszę o luz na linie.**
- 9/ jeżeli w trakcie holowania holowany ma trudności z utrzymaniem właściwego kierunku lotu (odchyłka 45 – 80 stopni), wyciągarkowy ma obowiązek (sam lub na komendę instruktora) zmniejszyć siłę holowania celem ułatwienia wykonania właściwej poprawki kierunku.
- 10/ jeżeli w trakcie holowania holowany ma odchyłkę od kierunku lotu 90 stopni lub więcej (lokaut), wyciągarkowy ma obowiązek przerwać holowanie i uwolnić linę od strony wyciągarki (poprzez zabudowany mechanizm lub w przypadku jego niesprawności ręcznie). Wyciągarka używana do szkolenia musi mieć urządzenie uniemożliwiające w trakcie holowania przekroczenie ustawionej wcześniej maksymalnej siły.
- 11/ jeżeli holowany nie jest w stanie wypiąć holu, musi krążyć i lądować w pobliżu wyciągarki, nawet jeżeli wyciągarkowy uwolnił linę od strony wyciągarki.
- 12/ choroba awiacyjna: unikać gwałtownych ruchów głową i gwałtownych manewrów, patrzeć do wewnątrz zakrętu, oddychać głęboko – krótki oddech i ewentualna euforia świadczy o niedotlenieniu Zapobieganie: ubierać się odpowiednio, w sposób umożliwiający uniknięcie przegrzania, 12 godzin przed lotem nie pić napojów gazowanych.
- 13/ start z niezapiętymi taśmami udowymi: sytuacja śmiertelnie niebezpieczna o ile

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 7 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

dojdzie do wysunięcia się pilota. Aby się wsunąć do uprzęży złapać za taśmy nośne i wykonać podmyk – unieść nogi ponad głowę, co zapewni wsunięcie się pod wpływem siły grawitacji, a następnie pozapinać taśmy. Zapobieganie: zapinać taśmy zaczynając od udowych, a rozpinając kończąc na udowych, należy przeprowadzać kontrolę przedstartową.

- 14/ Pęknięcie linki sterowniczej lub nośnej: sprawdzić sterowność paralotni. Sterować można przenosząc ciężar ciała, pociągając za linkę stabila, pociągając za taśmy ostatniego rzędu max. o 5 cm. Jest to melement ćwiczenia 1.2.2. Wykonać lądowanie zapobiegawcze.

W razie wystąpienia innych zagrożeń należy postępować w sposób minimalizujący ryzyko wypadku, co najczęściej oznacza że należy możliwie szybko zakończyć lot i bezpiecznie wylądować.

7.5. Procedury przymusowego lądowania (wodowania)

- 2/ Wybór terenu przymusowego lądowania. Należy wybrać w miarę możliwości teren bez linii energetycznych, wysokiej zwartej zabudowy.
- 3/ Lądowanie na przewodach energetycznych należy do najniebezpieczniejszych (i najdroższych) Aby uniknąć należy przelatywać min 100m nad słupami, nie latać nisko nad nieznanym terenem, przed lądowaniem w nieznanym miejscu wykonać krąg wypatrując słupów. Jeżeli nastąpi wezwać pomoc. Schodzenie lub spuszczenie linki przed wyłączeniem prądu grozi śmiertelnym porażeniem.
- 4/ Lądowanie wśród gęstej zabudowy jest również bardzo niebezpieczne. Najczęściej lepiej uderzyć w budynek pod kątem zbliżonym do prostego i liczyć na wpadnięcie do środka lub zahaczenie paralotni o balkon niż ryzykować ściągnięcie przez wiatr z dachu.
- 5/ Lądowanie na drzewach jest stosunkowo bezpieczne. Najlepsze są zwarte młode drzewostany. Celujemy w środek korony i łapiemy się gałęzi, ew. przywiązujemy się linką do drzewa. Niebezpieczne jest nie zahaczenie paralotni o koronę, zostanie ściągnięty przez paralotnię oraz trafienie ciałem w pień. Należy również unikać zbyt wczesnego przeciągnięcia paralotni. Większość obrażeń powstaje przy schodzeniu, nie przy lądowaniu. Czekać na pomoc, schodzić z asekuracją liny ale nie zjeżdżać na rękach.
- 6/ Procedura wodowania: W miarę możliwości unikamy wodowania. Lepiej lądować na drzewach. Wodujemy z wiatrem, aby uniknąć zaplątania się w linki. Jeżeli to możliwe, rozpinamy taśmy uprzęży przed wpadnięciem do wody. Nie skaczemy. W chwili gdy nogi dotkną wody, prostujemy się i wysuwamy się z uprzęży.
- 7/ Przewiewanie na zawietrzną. Konieczność używania speed systemu w locie zboczowym jest przesłanką do wykonania lądowania zapobiegawczego. O ile pomimo to jesteś spychany na zawietrzną, najrozsądniej jest nabrać możliwie dużo wysokości, a po wyjściu z noszeń zakręcić i polecieć z wiatrem daleko, poza strefę rotorów. Przed lotem zboczowym należy zawsze zapoznać się z charakterem zawietrznej i zaplanować manewr awaryjny na wypadek wzrostu siły wiatru.

7.6. Lądowanie zapobiegawcze

Lądowanie zapobiegawcze wykonuje pilot, aby uniknąć lądowania przymusowego. Ze względu na zalecenie takiego wykonywania lotu, aby w każdej sytuacji było możliwe osiągnięcie terenu dogodnego do lądowania dla paralotni, oraz uwzględniając fakt, że paralotnia wymaga niewiele miejsca do lądowania, różnica

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 7 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

pomiędzy tymi rodzajami lądowania jest często nieuchwytna.

7.7. Lądowanie w terenie trudno dostępnym dla poszukiwania i ratownictwa

Nie przewiduje się lotów nad takim terenem.

7.8. Skok ratowniczy ze spadochronem

Nie dotyczy. W razie trudności z wyprowadzeniem paralotni z nienormalnego stanu lotu decyzję o użyciu ratowniczego systemu hamującego należy podjąć na wysokości min 300 m , postępować zgodnie z pkt 7.4.7 tej IWL

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 8 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

Rozdział 8

Personel latający, szkolący i szkolony

8.1. Dokumenty kwalifikacyjne załogi lotniczej (licencje i uprawnienia)

W miejscu wykonywania lotów pilot powinien posiadać swoje osobiste dokumenty, również lotnicze (świadczenie kwalifikacji pilota paralotni lub inny równoważny dokument, książka lotów). Jeżeli jest on w trakcie szkolenia, jest wystarczającym, że stosowne dokumenty lotnicze (wymienione w PS pkt.1.2) lub ich kopie znajdują się w siedzibie Szkoły.

8.2. Przedłużanie ważności (orzeczeń lotniczo-lekarskich i uprawnień)

1/ Instruktorzy prowadzący szkolenie paralotniowe są zobowiązani posiadać ważne uprawnienia lotnicze i badania lekarskie.

8.3. Czas pełnienia czynności lotniczych i ograniczenia czasu lotów (instruktorzy latający i mechanicy pokładowi)

1/ Ustawa Prawo Lotnicze ogranicza czas pełnienia czynności lotniczych do 8 godzin w ciągu doby oraz do 40 godzin średnio w tygodniu w okresie 3 miesięcy.

8.4. Czas pełnienia czynności lotniczych i ograniczenia czasu lotów (uczestnicy szkolenia)

Obowiązuje norma z pkt. 8.3, w praktyce czasy są znacząco mniejsze.

8.5. Czas odpoczynku (instruktorzy latający i mechanicy pokładowi)

Czas odpoczynku od czynności lotniczych nie może być krótszy niż 12 godzin nieprzerwanie raz na dobę.

8.6. Czas odpoczynku (uczestnicy szkolenia)

Czas odpoczynku od czynności lotniczych nie może być krótszy niż 12 godzin nieprzerwanie raz na dobę.

8.7. Książki lotów pilotów

- 1/ Każdy pilot powinien prowadzić Książkę pilota paralotni, do której wpisuje dane o swoich lotach
- 2/ Minimum następujące dane: data lotu, czas lotu, rodzaj (termiczny, zboczowy, silnikowy) W czasie szkolenia dane wg. 1 IS pkt. 2.2.3.2. Wzór w załącznikach do IS.
- 3/ Potwierdzanie wpisów u osób szkolących się dokonuje instruktor.

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 9 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

Rozdział 9 Bezpieczeństwo lotnicze (BL)

9.1. Działalność w zakresie bezpieczeństwa lotów szkoleniowych

Działalność Szkoły w zakresie bezpieczeństwa lotniczego obejmuje nauczanie i stosowanie zasad bezpieczeństwa (PS pkt. 2.7.2.9- str 17) oraz dokumentację zaistniałych w Szkole wypadków lotniczych oraz sytuacji potencjalnie niebezpiecznych a także raz w trakcie każdego kursu dyskusję nad najczęstszymi przyczynami wypadków oraz możliwości ich unikania.(PS pkt. 2.7.2.9)

9.2 Dopuszczalność ryzyka

Decyzję o podejmowaniu ryzyka podejmuje pilot – dowódca, w zakresie na jaki zgadza się instruktor prowadzący szkolenie.

9.5 Postępowanie załogi statku powietrznego w razie wypadku statku powietrznego

W razie zaistnienia wypadku lotniczego w którym są poszkodowani ludzie, należy powiadomić: służby ratownicze łącznie (tel 112) lub z osobna: pogotowie ratunkowe 999, straż pożarną (o ile jest potrzebna np. do zdjęcia z drzewa), policję 997 oraz Państwową Komisję Badania Wypadków Lotniczych tel:022-6301142, 6301143, 690244972, 06902444972, 0502 228 303.

9.6. Badanie wypadków statków powietrznych

Badanie wypadków statków powietrznych określa rozporządzenie MI z 23.09.2003 (Dz. U. nr 1719). Zajmuje się nim Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych. Należy postępować zgodnie z jej zaleceniami. Dla ułatwienia działań komisji zaleca się już przed jej przybyciem sporządzić: zdjęcia, szkic sytuacyjny i opis wypadku podpisany przez świadków, zapisać numery telefonów do świadków.

9.7 Zasady ochrony działalności lotniczej przed działaniami nieprawymi

Nie dotyczy.

9.8 Zasady utrzymywania sprawności psychicznej i fizycznej przez członków personelu latającego i uczniów–pilotów

1/ Każdy kandydat oraz członek personelu lotniczego jest zobowiązany do utrzymywania swojej sprawności psychicznej i fizycznej. W razie jej obniżenia jest zobowiązany do powstrzymania się od pełnienia czynności lotniczych.. Czynniki wpływające na obniżenie sprawności psychicznej i fizycznej członka personelu latającego (schorzenia, alkohol, narkotyki, leki i inne środki farmaceutyczne, środki nasenne, krwiodawstwo, nurkowanie podwodne, brak snu, zmęczenie i przemęczenie, operacje chirurgiczne, ewentualnie inne zabiegi terapeutyczne).

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Rozdział 10 Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	--

Rozdział 10

Szkolenie personelu lotniczego i operacyjnego CTO

10.1. Osoby odpowiedzialne za standard (fachowość) personelu lotniczego i operacyjnego

1/ Właściciel Szkoły odpowiada za poziom przygotowania personelu wykonującego działania w ramach Szkoły.

10.2. Szkolenie wstępne personelu latającego i innego personelu operacyjnego

Szkolenie wstępne personelu latającego i innego personelu operacyjnego, o ile posiada wymagane uprawnienia i kwalifikacje, polega jedynie na zapoznaniu z dokumentami regulaminowymi Szkoły, oraz krótkim praktycznym przeszkoleniu na stanowisku, które będą zajmować..

10.3. Doszkalanie personelu latającego i innego personelu operacyjnego

Doszkalanie personelu odbywa się w uprawnionych ośrodkach. Doszkalanie w zakresie, na który nie są wymagane uprawnienia państwowe (świadectwo kwalifikacji lub wpis do świadectwa kwalifikacji) odbywa się w ramach ośrodka.

10.4. Szkolenie standaryzacyjne personelu latającego i innego personelu operacyjnego

Szkolenie takie odbywa się metodą pracy własnej poprzez udział w zawodach, zlotach i innych imprezach paralotniowych a także poprzez kontakty z innymi ośrodkami szkolenia paralotniowego oraz w formach przewidzianych przez odnośne przepisy.

Szkoła Latania na Paralotniach MUMINEK	Instrukcja wykonywania Lotów	Załączniki Prawa autorskie Dariusz Cisek
---	------------------------------	---

ZALĄCZNIKI

1. Wzory dokumentów operacyjnych oraz szkolenia i kontroli personelu CTO, Organizacji lotniczej

Przewiduje się następujące dokumenty potwierdzające przebieg szkolenia Dziennik zajęć, Lista lotów i Książka pilota paralotni (dokument osobisty).

W przypadku prowadzenia lotów rekreacyjnych jedynym wymaganym dokumentem operacyjnym jest Lista lotów.

Ze względu na dużą indywidualizację procesu szkolenia powyższe dokumenty mogą mieć wpisy prowadzone językiem swobodnym, jednakże muszą zawierać informacje przewidziane w Instrukcji Szkolenia (1 IS pkt.2.2.2 i 2.2.3.). Przykłady wpisów do tych dokumentów podano w IS w części 4 – załączniki.

1. Słownik określeń i skrótów.

Słownik określeń, skrótów i definicji (jest to przedruk z PEL –Podręcznika Licencjonowania Personelu Lotniczego) dołączono wraz z oryginalną numeracją stron.

MIEJSCE CELOWO NIEZAPISANE